

УДК 342.95

К. М. Яблунівська
аспірант кафедри адміністративного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПУБЛІЧНО-ПРАВОВА СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПРАВА ГРОМАДЯН УКРАЇНИ НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ ТА ВІЛЬНОГО ВИБОРУ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

Законодавство України визначило широкий перелік прав та свобод, які належать кожному громадянину нашої держави. Окреме місце у цьому переліку займає право на свободу пересування та вільного вибору місця проживання. Неодмінною умовою реалізації цього права громадян України, крім закріплення його у законодавстві нашої країни, є розуміння змісту і сутності цього права. Одразу ж маємо зазначити, що право на свободу пересування та вільного вибору місця проживання мають не тільки громадяни України, а й інші фізичні особи, зокрема іноземці та особи без громадянства. Проте нас у межах цього дослідження цікавить саме міра забезпечення та гарантування цього права громадянам України.

Зазначене право громадян України має два виміри: публічно-правовий та приватноправовий. Потреба у дослідженні публічної складової сутності й змісту права на свободу пересування та вільного вибору місця проживання громадян України обумовлена тим, що останні не повною мірою розуміють межі дозволеної поведінки щодо реалізації цього конституційного права у сфері публічного управління, держава в особі публічної адміністрації не розуміє повним чином змісту своїх повноважень щодо утвердження і забезпечення цього права громадян України, а також меж своєї діяльності щодо громадян України з приводу його реалізації. У свою чергу суди, досконало не знаючи змісту названого права громадян України, а також меж повноважень діяльності публічної адміністрації щодо його утвердження та забезпечення, позбавлені можливості якісно здійснювати судочинство у справах про порушення права громадян України на свободу пересування та вільного вибору місця проживання. Отже, з'ясування публічно-правового виміру змісту і сутності права громадян України на свободу пересування та вільного вибору місця проживання є першочерговим завданням на шляху його ефективної реалізації.

При проведенні дослідження нами було проаналізовано наукову літературу наступного спрямування:

По-перше, наукові дослідження юридичного спрямування, які намагаються розглядати право на свободу пересування та вільного вибору місця проживання з позиції філософського осмислення категорії «свобода людини». Йдеться про

дослідження таких учених, як О.Г. Кушіренко, Т.М. Слінько, А.М. Шульги та ін. [1; 2].

По-друге, наукові дослідження права громадян України на свободу пересування та вільного вибору місця проживання з позиції з'ясування його приватноправової природи. У цій частині варто назвати наукові дослідження таких учених, як Н.О. Горобець, Л.О. Красавчикова, І.Я. Шапіро та ін. [3; 4; 5].

По-третє, праці, присвячені визначенню окремих публічно-правових аспектів реалізації названого конституційного права громадян України. Серед досліджень цього спрямування можна назвати таких науковців, як О.Ф. Динько, І.Ю. Тарапака та ін. [6; 7].

По-четверте, наукові дослідження у сфері загального адміністративного права, зокрема тієї її частини, яка присвячена публічним правам приватних осіб; видам прав приватних осіб; адміністративно-правовому забезпеченню публічних прав приватних осіб; мірі залучення публічної адміністрації до реалізації публічних прав приватних осіб. Визначальне значення у цій частині мали наукові дослідження Р.С. Мельника [8; 9; 10; 11].

Метою статті є дослідження публічної сутності та змісту права громадян України на свободу пересування та вільного вибору місця проживання.

Для досягнення поставленої дослідницької мети ми пропонуємо дати відповідь на наступні дослідницькі завдання: 1) визначити публічно-правову природу права на свободу пересування та вільного вибору місця проживання громадянами України; 2) проаналізувати законодавство України з позиції досконалості нормативного визначення публічної сутності і змісту права на свободу пересування та вільного вибору місця проживання громадян України; 3) визначити роль публічної адміністрації України у гарантуванні та забезпеченні реалізації цього конституційного права громадян України.

Наше дослідження ми б хотіли почати з того, що право на свободу пересування та вільного вибору місця проживання громадян України нормативно закріплене на рівні законодавства України, а зокрема у ст. 33 Конституції України [12], ст. ст. 310 та 313 Цивільного кодексу України [13], а також на рівні інших законів України, наприклад, Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні»;

Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» та ін. [14; 15]. Безумовно, положення законодавства України у частині нормативного регулювання права на свободу пересування та вільного вибору місця проживання громадян України мають обов'язково враховуватися нами при дослідженні сутності й змісту цього конституційного права. Однак це не означає, що таке дослідження має обмежуватися виключно тлумаченням положень законодавства України. Очевидно, необхідно піти далі і звернутися до напрацювань юридичної науки у частині з'ясування сутності й змісту цього права громадян України.

Аналіз юридичної літератури у частині дослідження сутності й змісту права громадян України на свободу пересування та вільного вибору місця проживання свідчить про наявність значної кількості різноманітних підходів до наукового пізнання сутності цього права громадян України. Якщо певним чином узагальнити запропоновані юридичною наукою підходи до осмислення юридичної природи права громадян України на свободу пересування та вільного вибору місця проживання, то можна виокремити наступні групи наукових поглядів на зміст і сутність цього конституційного права.

По-перше, наукові дослідження, які намагаються осмислити це право з позиції філософського тлумачення категорії «свобода людини». Так, наприклад, О.Г. Кушніренко та Т.М. Слінько, аналізуючи права та свободи людини і громадянина, у тому числі й право на свободу пересування та вільного вибору місця проживання, зазначають, що поняття «свобода» – це більше філософська, ніж правова категорія, яка означає самостійний вибір індивідом варіанта своєї поведінки, можливість користуватися і розпоряджатися тим або іншим соціальним благом, цінністю, задовольняти власний інтерес або якусь життєву потребу таким чином, аби не порушувати права інших людей [1, с. 7].

Схожий науковий підхід пропонує А.М. Шульга, який зазначає: «Людина як особистість є суб'єктом (власником) свободи, тобто людина володіє, користується, розпоряджається свободою, і саме це робить її особистістю, репрезентує її як особистість» [2, с. 17].

По-друге, наукові дослідження права громадян України на свободу пересування та вільного вибору місця проживання з позиції з'ясування його приватноправової природи. Цей напрям досліджень пов'язаний з тим, що право громадян України на свободу пересування та вільного вибору місця проживання знайшло своє нормативне закріплення у ст. ст. 310 та 313 ЦК України [13]. У зв'язку із цим цілком слушним є те, що вчені-цивілісти мали дослідити та сформулювати приватноправове вчення про зміст і сутність цього права громадян Украї-

ни. З огляду на те, що ЦК України не розглядає назване право громадян України як єдине ціле, а розкладає його на дві окремі складові, зокрема право на місце проживання та право на свободу пересування, учені-цивілісти аналізують ці права окремо та при цьому зазвичай зазначають, що вони тісно пов'язані одне з одним. З таких позицій право на місце проживання та право на свободу пересування досліджують Н.О. Горобець, Н.О. Давидова, Л.О. Красавчикова, І.Я. Шапіро та ін. [3, с. 222; 4, с. 376; 5; 16, с. 36–43].

По-третє, наукові дослідження, в яких розкрито окремі публічно-правові аспекти права громадян України на свободу пересування та вільного вибору місця проживання. Так, наприклад, О.Ф. Динько у своєму дисертаційному дослідженні комплексно проаналізував право на свободу пересування людини і громадянина [17]. Учений визначає систему гарантій цього права людини і громадянина, зокрема з боку органів державної влади України [17, с. 9–10]. Крім того, дослідник слушно виокремлює різновиди переміщення населення на сезонні, епізодичні та маятникові [6, с. 135], що є важливим з позиції осмислення сутності цього права громадян України. Публічно-правовий вимір змісту права на свободу пересування та вільний вибір місця проживання досліджувала у своєму дисертаційному дослідженні І.Ю. Тапарак [7]. Так, наприклад, учена окремо визначила ознаки права на свободу пересування та права вільного вибору місця проживання [7, с. 51–54]. Можна назвати й інші дослідження, присвячені з'ясуванню публічно-правового виміру права громадян України на свободу пересування та вільний вибір місця проживання [18; 19; 20].

Висловлюючи власну позицію щодо останньої групи досліджень, можна зазначити, що вони досить поверхово досліджують публічно-правову складову права громадян України на свободу пересування та права вільного вибору місця проживання. Такого висновку можна дійти, виходячи із того, що вчені намагаються визначити публічно-правову природу названого права через філософське осмислення категорії «свобода»; окреслення можливостей, які має громадянин України у контексті реалізації права на свободу пересування та права на вибір місця проживання; визначення того, як і в яких випадках держава може обмежити ці права громадян України. Окремі дослідники навіть доходять висновку про те, що право на свободу пересування характеризує «... відсутність державних гарантій для членів суспільства при здійсненні пересування певними суб'єктами...» [7, с. 51].

На нашу думку, право на свободу пересування та вільний вибір місця проживання має приватноправову та публічно-правову природу. Приватноправова складова цього права врегульована ЦК

України як базовим кодексом приватного права і визначає юридично закріплені можливості громадян України щодо реалізації на власний розсуд права на свободу пересування та права на вибір місця проживання.

Публічно-правова складова цього права громадян України реалізується через суспільні відносини між державою в особі публічної адміністрації України та громадян України з приводу забезпечення та гарантування ним права на свободу пересування та вільний вибір місця проживання. При цьому така складова є пріоритетною і визначальною з позиції гарантування та реалізації цього права. Такий висновок заснований на тому, що суб'єктивне право має практичну цінність лише тією мірою, якою воно забезпечується і гарантується. Слушними у цьому випадку є зауваження О.В. Котюка: «суб'єктивне право – це міра дозволеної поведінки правомочної особи, яка забезпечується юридичними обов'язками інших осіб» [21, с. 69]. Отже, без гарантування і забезпечення суб'єктивне право має низькі можливості реалізуватися, перетворитися із можливого на дійсне. Таке гарантування і забезпечення можливе лише тоді, коли на конкретного суб'єкта права покладено юридичний обов'язок щодо такого гарантування і забезпечення. У цьому випадку право громадян України на свободу пересування та вільний вибір місця проживання забезпечується і гарантується державою в особі публічної адміністрації України. Адже згідно з абз. 2 ст. 3 Конституції України утвердження і забезпечення прав та свобод людини є головним обов'язком держави [12].

Крім того, приватне право не має реальної можливості гарантувати та забезпечувати реалізацію ані права громадян на місце проживання, ані їхнього права на свободу пересування. Адже ЦК України згідно зі ст. 16 [13] надає можливість судового захисту прав громадян, яке фактично здійснюється нормами публічного права, оскільки порядок захисту прав у суді лежить у площині регулювання саме публічного права. Те ж саме стосується ст. 17 ЦК України [13], яка визначає можливість захисту цивільних прав та інтересів Президентом України, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування. Фактично йдеться про публічно-правові, а зокрема адміністративно-правові відносини, які виникають з приводу позасудового захисту прав та законних інтересів громадян України.

Отже, як можна побачити із наведеного, приватноправова складова права громадян України на свободу пересування та вільного вибору місця проживання є похідною від публічно-правової складової і функціонує лише тією мірою, якою вона гарантується й забезпечується нормами публічного права. Таким чином, назване право вар-

то розглядати передусім як суб'єктивне публічне право громадян України. Слушним у цьому випадку є зауваження Х. Маурера про те, що публічним є будь-яке закріплене в юридичному акті право, використовуючи яке приватна особа може звернутися до суб'єкта публічного адміністрування з безумовною вимогою про отримання послуг або вчинення певних дій з метою захисту або задоволення своїх індивідуальних інтересів [22, с. 164].

Важливим, на наш погляд, є також ще одне зауваження. Оскільки право громадян України на свободу пересування та вільного вибору місця проживання є публічним правом, то воно має регулюватися нормами галузей права, які належать до переліку публічно-правових. Хоча це право визначено у ст. 33 Конституції України [12], проте воно реалізується з обов'язковим залученням норм саме адміністративного права України. Адже, як справедливо зазначає Ф. Вернер: «Адміністративне право є конкретизованим конституційним правом» [23, с. 527]. Саме адміністративне право України буде регулювати відносини між публічною адміністрацією та громадянами України з приводу гарантування і забезпечення їхнього права на свободу пересування та вільного вибору місця проживання.

Право громадян України на свободу пересування та вільний вибір місця проживання є не суто теоретичною конструкцією або виключно прикладом із закордонного досвіду, а нормативною моделлю, яка закріплена у законодавстві України. Від якості закріплення цього права на рівні законодавства України залежить ефективність його реалізації.

Варто зазначити те, що спеціальний Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» [14], який фактично конкретизує положення ст. 33 Конституції України [12], розкладає це право на дві складові: право на свободу пересування та право на вільний вибір місця проживання. Аналогічний підхід застосований у ст. ст. 310 та 313 ЦК України [13]. У цій частині ми б хотіли звернути увагу на наступне. По-перше, законодавство України розкриває юридично визначені можливості громадян щодо свободи пересування та вибору місця проживання через категорію «право», а фактично через категорію «суб'єктивне право», а не через категорію «юридична свобода». Такий підхід законодавства України, на наш погляд, є правильним. Категорія «юридична свобода» виявляється у можливості робити все те, що прямо не заборонено. Як зазначає О.Ф. Скакун, «...у негативному значенні свобода розуміється як відсутність примусу, обмежень особи, у тому числі й з боку держави; у позитивному – як свобода вибору...» [24, с. 224]. Натомість категорія «суб'єктивне право» є конкретнішою і доцільнішою з тієї позиції, що вона передбачає

не лише офіційний дозвіл на не заборонену законодавством України поведінку громадян України, а й безумовний обов'язок гарантувати і забезпечувати громадянам право на свободу пересування та вільний вибір місця проживання насамперед державою.

По-друге, ст. 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» [14] містить нормативне визначення категорій «свобода пересування» та «вільний вибір місця проживання чи перебування». Фактично ці категорії визначають офіційне розуміння сутності і змісту права громадян України на свободу пересування та права на вільний вибір місця проживання чи перебування.

На наш погляд, нормативне визначення дефініції зазначених категорій на рівні Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» [14] не повною мірою відповідає їхній сутності і змісту. Це насамперед пов'язано з тим, що з аналізу нормативного визначення категорій «свобода пересування» та «вільний вибір місця проживання чи перебування» випливає обов'язок держави в особі публічної адміністрації України гарантувати і забезпечувати реалізацію права громадян України на свободу пересування та вільний вибір місця проживання. Таким чином, може створитися хибне уявлення про те, що держава не має гарантувати реалізацію цього права громадян України. Такий підхід, на нашу думку, не відповідає дійсності. Саме тому ми пропонуємо внести зміни у ст. 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» і викласти названі категорії у наступній редакції: «свобода пересування – гарантоване і забезпечене державою право громадянина України, а також іноземця та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, вільно та безперешкодно за своїм бажанням переміщатися по території України у будь-якому напрямку, у будь-який спосіб, у будь-який час, за винятком обмежень, які встановлюються законом»; «вільний вибір місця проживання чи перебування – гарантоване і забезпечене державою право громадянина України, а також іноземця та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, на вибір адміністративно-територіальної одиниці, де вони хочуть проживати чи перебувати».

Саме таке формулювання має посилити акцент на публічно-правовій складовій права громадян України на свободу пересування та вільному виборі місця проживання. Адже саме держава має гарантувати та забезпечувати реалізацію цього права громадянам України, а не тільки Конституція України, як про це сказано у преамбулі до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні». Остання, ско-

ріше, є формою офіційного закріплення обов'язку держави гарантувати назване право громадян України.

Гарантування і забезпечення права громадян України на свободу пересування та вільний вибір місця проживання приводить до виникнення публічно-правових відносин, обов'язковим учасником яких є держава, у тому числі в особі національної публічної адміністрації. На нашу думку, необхідно поставити певні акценти щодо того, як мають будуватися ці відносини. Така конкретизація є логічним продовженням ідеї щодо обов'язку держави гарантувати і забезпечувати права та свободи громадян України. Адже значна кількість наукових досліджень юридичного спрямування відстоює позицію про те, що держава має гарантувати суб'єктивні права приватних осіб [24, с. 181; 25, с. 110; 26, с. 211]. Водночас, як має відбуватися таке гарантування? Які вимоги висуваються до нього? Як правило, у науковій літературі це питання не досліджується.

Ми переконані у тому, що безсистемний підхід до гарантування прав і свобод громадян України державою є безперспективним. Реальне ж гарантування прав і свобод громадян України можливе лише на підставі реалізації на практиці концепції «людиноцентризму». Іншими словами, про реальне забезпечення і гарантування прав та свобод людини може йтися лише тоді, коли утвердження і забезпечення прав та свобод людини стане реальним основним обов'язком держави. У цьому контексті ми цілком підтримуємо наукову позицію Р.С. Мельника, який зазначає, що до переліку завдань концепції людиноцентризму належать:

- забезпечення соціально-правової трансформації суспільства і держави, результатом якої стане «перетворення» приватних осіб на громадян, вільних особистостей;
- звільнення приватних осіб від думки про те, що вони лише «гвинтики» державного механізму;
- сприяння виробленню насамперед норм адміністративного права, які зобов'язували б державу ефективно та послідовно «служити» інтересам приватних осіб;
- стати сполучною ланкою між принципом верховенства права та його реалізацією на практиці;
- втілення у життя ідеї, сформульованої Франкліном Делано Рузвельтом, про те, що «обов'язок держави перед громадянином – це обов'язок слуги перед господарем» [11, с. 51].

Ми переконані у тому, що всі названі завдання повною мірою стосуються утвердження й забезпечення державою права громадян України на свободу пересування та вільний вибір місця проживання.

Таким чином, людиноцентризм має стати основним принципом функціонування Української держави у цілому та публічної адміністрації Укра-

їни зокрема. Його системна реалізація на практиці стане запорукою забезпечення та гарантування усіх прав громадян України, у тому числі і права громадян нашої країни на свободу пересування та вільний вибір місця проживання.

Аналіз юридичних досліджень права громадян України на свободу пересування та вибір місця проживання свідчить про фрагментарність дослідження публічно-правової природи цього права. На нашу думку, назване суб'єктивне право громадян України має цінність лише тією мірою, якою воно гарантується та забезпечується його реалізація. Гарантування цього права та забезпечення його реалізації є обов'язком держави і здійснюється нормами публічного, зокрема адміністративного права України. Таким чином, публічно-правова природа цього права є первинною та визначальною для приватноправової його складової, яка фактично зводиться до конкретизації юридично закріплених можливостей громадян України щодо реалізації на власний розсуд свободи пересування та права на вибір місця проживання.

Законодавство України лише частково відображає сутність і зміст права громадян України на свободу пересування та вибір місця проживання, адже воно нормативно закріплює переважно приватноправову складову цього суб'єктивного права. Враховуючи це, ми пропонуємо внести зміни до ст. 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» і конкретизувати нормативне визначення категорій «свобода пересування» та «вільний вибір місця проживання чи перебування» з позиції акцентування уваги на обов'язок держави гарантувати та забезпечувати їх реалізацію.

Обов'язковим учасником публічно-правових відносин із гарантування та забезпечення права громадян України на свободу пересування та вільний вибір місця проживання є держава. Ми переконані у тому, що гарантування і забезпечення цього права повинно мати системний характер і здійснюватися через комплексну реалізацію на практиці концепції людиноцентризму у діяльності Української держави у цілому та національної публічної адміністрації зокрема.

Література

1. Кущніренко О.Г., Слінько Т.М. Права і свободи людини та громадянина: навч. посіб. Харків: Факт, 2001. 439 с.
2. Шульга А.М. Право і свобода особистості. Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. 2011. № 3(46). С. 17–21.
3. Горобець Н.О. Деякі питання взаємозв'язку права на місце проживання фізичної особи та права на недоторканість житла фізичної особи. Проблеми цивільного права та процесу (пам'яті проф. О.А. Пушкіна): матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (31 травня 2008 р., м. Харків). Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ, 2008. С. 222–225.

4. Красавчикова Л.О. Понятие и система личных, не связанных с имущественными прав граждан (физических лиц) в гражданском праве Российской Федерации: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03. Екатеринбург, 1994. 435 с.

5. Шапиро И.В. Право на территориальное самоопределение как элемент конституционного статуса человека и гражданина в Российской Федерации: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Ростов-на-Дону, 2008. 29 с.

6. Динько О.Ф. Правова природа на зміст категорії «свобода пересування». Держава і право. 2002. № 15. С. 162–166.

7. Тарапака І.Ю. Адміністративно-правове регулювання свободи пересування та вільного вибору місця проживання в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2016. 238 с.

8. Мельник Р.С. Система адміністративного права України: дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2010. 415 с.

9. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право: навч. посіб. / за заг. ред. Р.С. Мельника. Київ: Ваіте, 2014. 376 с.

10. 100 ответов на 100 вопросов по Общему административному праву: учеб. пособ. / под ред. Р.С. Мельника. Киев: Юринком Интер, 2017. 240 с.

11. Мельник Р.С. Загальне адміністративне право в питаннях і відповідях: навч. посіб. Київ: Юринком Интер, 2018. 308 с.

12. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 03.12.2018).

13. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 03.12.2018).

14. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15> (дата звернення: 03.12.2018).

15. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18> (дата звернення: 03.12.2018).

16. Давидова Н.О. Правовий аспект поняття «місце проживання». Бюлетень Міністерства юстиції України. 2006. № 10(60). С. 36–43.

17. Динько О.Ф. Зміст і гарантії забезпечення реалізації свободи пересування людини та громадянина в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 20 с.

18. Любченко М.О. Конституційно-правове регулювання права на свободу пересування на території України. Судова апеляція: науково-практичний журнал. 2015. № 3 (40). С. 65–75.

19. Поліванова О.М. Правове регулювання свободи пересування фізичних осіб у Європейському союзі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2012. 233 с.

20. Чехович С.Б. Правове регулювання міграції іноземців: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 1998. 213 с.

21. Котюк В.О. Теорія права: Курс лекцій: навч. посіб. для юрид. фак. вузів. Київ: Вентурі, 1996. 208 с.

22. Maurer H. Allgemeines Verwaltungsrecht. Verlag C.H. Beck. München, 2004. 853 s.

23. Werner F. Verwaltungsrecht als konkretisiertes Verfassungsrecht. DVBl. 1959. S. 527.

24. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник : пер. з рос. Харків: Консум, 2001. 656 с.

25. Правознавство: підручник / за відп. ред. О.В. Дзери. 10-е вид., перероб. і допов. Київ: Юринком Интер, 2007. 848 с.

26. Теорія держави і права: навч. посіб. / А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, С.Л. Лисенков та ін.; за заг. ред. С.Л. Лисенкова, В.В. Копейчикова. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 368 с.

Анотація

Яблуновська К. М. Публічно-правова сутність та зміст права громадян України на свободу пересування та вільного вибору місця проживання. – Стаття.

Стаття присвячена дослідженню публічної сутності та змісту права громадян України на свободу пересування та вільного вибору місця проживання. Автором обґрунтовується ідея про те, що право на свободу пересування та вільного вибору місця проживання має приватноправову та публічно-правову природу, при цьому остання має визначальне значення для реалізації цього права, для його гарантування й забезпечення. Оскільки публічно-правова природа названого права не досліджена повною мірою, автор визначає у чому ж конкретно виявляється публічно-правова складова цього права, наскільки повно вона представлена у законодавстві України. Окремо досліджується роль і призначення держави в особі публічної адміністрації у гарантуванні цього конституційного права громадян України.

Ключові слова: суб'єктивне право, свобода пересування, місце проживання, гарантування, публічна адміністрація.

Аннотация

Яблунувская К. Н. Публично-правовая сущность и содержание права граждан Украины на свободу передвижения и свободного выбора места жительства. – Статья.

Статья посвящена исследованию публичной сущности и содержания права граждан Украины на свободу передвижения и свободного выбора места жительства. Автором обосновывается идея того, что право на сво-

боду передвижения и свободного выбора места жительства имеет частноправовую и публично-правовую природу, при этом последняя имеет определяющее значение для реализации этого права, для его гарантирования и обеспечения. Поскольку публично-правовая природа названного права не исследована полностью, автор конкретизирует то, в чём проявляется публично-правовая составляющая этого права, насколько полно она представлена в законодательстве Украины. Отдельно определяются роль и назначение государства в лице публичной администрации в обеспечении этого конституционного права граждан Украины.

Ключевые слова: субъективное право, свобода передвижения, место проживания, обеспечение, публичная администрация.

Summary

Yablunovska K. M. The essence of public law and the content of the right of Ukrainian citizens to freedom of movement and free choice of place of residence. – Article.

The article is devoted to the study of the public nature and content of the right of citizens of Ukraine to freedom of movement and free choice of place of residence. The author justifies the idea that the right to freedom of movement and free choice of place of residence has a private-law and public-law nature, while the latter is crucial for the realization of this right, for its guarantee and security. Since the public legal nature of this right is not fully investigated, the author specifies what the public legal component of this right is, how fully it is represented in the legislation of Ukraine, the role and purpose of the state represented by the public administration in ensuring this constitutional right of citizens of Ukraine is determined separately.

Key words: human right, freedom of movement, place of residence, security, public administration.